

جرائم مرتبط با کارتهای اعتباری و مجازات آنها در ایران

رضا محبی مجد

استادیار گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه پیام نور

چکیده

استفاده غیر مجاز و غیرمشروع از کارت اعتباری به اشکال متفاوت گاهی توسط طرفهای اصلی کارت و گاهی توسط عناصر غیرمرتبط با کارت تحقق یافته و محدود به فضای فیزیکی و معاملات مرسوم بازار نیز نبوده و خیلی از اوقات در فضای مجازی و شبکه اینترنت صورت می‌پذیرد. سوءاستفاده از کارتهای اعتباری در قوانین و مقررات حقوقی برخی کشورها صریحاً به عنوان جرم قلمداد شده است، لکن در کشورهایی که "قانون رسیدگی به جرائم مرتبط با کارتهای اعتباری" را ندارند (مانند جمهوری اسلامی ایران)، سوءاستفاده از کارت می‌تواند تحت عناوین کلی برخی از جرائم (مانند کلاهبرداری، جعل، سرقت و...) و به عنوان مصادیق آنها مشمول مجازات واقع شود. پژوهش حاضر در گردآوری مطالب از روش کتابخانه‌ای و در تحلیل محتوا از روش مقایسه‌ای - تطبیقی بهره برده است. نتیجه این بررسی عبارتست از تطبیق عناوین مجرمانه مستخرج از قانون مجازات اسلامی و سایر قوانین موضوعه مشابه بر اشکال مختلف سوءاستفاده از کارت اعتباری که میتواند در وضع قوانین آتی در این زمینه مورد بهره‌برداری قرار گیرد. **واژه‌های کلیدی:** کارت اعتباری، سوء استفاده، قانون مجازات اسلامی، کلاه‌برداری طبقه بندی **JEL:** G21, K14, K41, K42

مقدمه

اهمیت نقش کارت‌های اعتباری در تسهیل معاملات و فعالیت‌های اقتصادی و رونق بازار، و استفاده از آن در تامین نیازهای مصرفی و غیرمصرفی مشتریان بانک‌ها و موسسات مالی روز به روز در حال تقویت و گسترش می‌باشد. در عین حال به موازات رشد روزافزون بهره‌گیری از کارت‌های اعتباری، سوءاستفاده از این کارت‌ها نیز توسط افراد یا گروه‌های تبه‌کار در حال افزایش است.

استفاده غیر مجاز و غیرمشروع از کارت اعتباری به اشکال متفاوت و توسط اشخاص مختلفی صورت می‌گیرد. این سوءاستفاده‌ها گاهی توسط طرف‌های اصلی کارت و گاهی توسط غریبه‌ها و عناصر غیرمرتبط با کارت تحقق می‌یابد. همچنین استفاده غیر مجاز از کارت اعتباری محدود به فضای فیزیکی و معاملات مرسوم بازار نبوده و خیلی از اوقات در فضای مجازی و شبکه اینترنت صورت می‌پذیرد. "برخی آمارها حاکی از این است که میزان کلاهبرداری اینترنتی از کارت‌های اعتباری ۱۲ تا ۱۵ بار بیشتر از جهان فیزیکی و دنیای واقعی است" (رشتی، ۱۳۹۱: ۱۰).

سوءاستفاده از کارت‌های اعتباری در قوانین و مقررات حقوقی برخی کشورها صریحاً به عنوان جرم قلمداد شده است، لکن در کشورهایی مانند جمهوری اسلامی ایران که قانون مشخصی تحت عنوان: "رسیدگی به جرائم مرتبط با کارت‌های اعتباری" را ندارند، استفاده غیرمجاز از کارت می‌تواند تحت عناوین کلی برخی از جرائم (مانند کلاهبرداری، جعل، سرقت و...) و به عنوان مصادیق آن‌ها مورد محاکمه و مجازات واقع شود.

تعریف و مشخصات جرائم مرتبط با کارت‌های اعتباری

جرم عبارتست از "فعل یا ترک فعلی که در قانون برای آن مجازات تعیین شده است" (قانون مجازات اسلامی، ۱۳۹۲).

در منابع تاریخی لغت عرب نیز "الصحاح" جرم را همان گناه (جوهری، ۱۴۱۰ق: ۱۸۸۵) و لسان العرب آن را مترادف با تعدی و گناه دانسته است (ابن منظور، ۱۴۱۴ق: ۹۱).

هر جرمی می‌تواند متشکل از سه عنصر باشد:

- ۱- عنصر معنوی: قصد و عزم به ارتکاب جرم (مترادف با سوءنیت) است.
- ۲- عنصر مادی: به فعلیت رساندن قصد جرم و تحقق آن در عمل است.
- ۳- عنصر قانونی: مستند قانونی جرم و مجازات آن است.

برخی از جرائم دارای هر سه عنصر بوده (مانند قتل عمد، جعل کارت اعتباری و استفاده غیر مجاز از آن) و بعضی دیگر فقط دو عنصر مادی و قانونی را دارا هستند (مانند قتل خطای و پذیرش کارت اعتباری جعلی توسط فروشنده و معامله با آن بدون اطلاع از جعلی بودن کارت) که مجازات آن‌ها در قانون نیز متفاوت است. همچنین در بسیاری از قوانین برای شروع به جرم نیز مجازات حداقلی در نظر گرفته شده است.

در اینجا لازم است تعاریف برخی از جرائم مرتبط با سوءاستفاده از کارت اعتباری ارائه شود. این تعاریف در قوانین مجازات اسلامی و قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری ذکر شده که عبارتند از:

۱ - جعل و تزویر :

ماده ۵۲۳ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵/۰۳/۰۲ مجلس شورای اسلامی اشعار می‌دارد :

"جعل و تزویر عبارتند از : ساختن نوشته یا سند یا ساختن مهر یا امضای اشخاص رسمی یا غیررسمی، خراشیدن یا تراشیدن یا قلم بردن یا الحاق یا محو یا اثبات یا سیاه کردن یا تقدیم یا تأخیر تاریخ سند نسبت به تاریخ حقیقی یا الصاق نوشته‌ای به نوشته دیگر یا به کاربرد مهر دیگری بدون اجازه صاحب آن و نظایر این‌ها به قصد تقلب". همچنین مجازات جعل اسناد تعهد آور بانکی و استفاده از آن، و مجازات کارکنان دولت در جعل اسناد، تغییر مشخصات افراد، جعل نوشته‌ها و قراردادهای و صحیح قرار دادن امر باطل، جعل در اسناد و نوشته‌های غیر رسمی، تصدیق نامه‌های خلاف که موجب ضرر دولت یا شخص ثالث می‌شود، و مجازات شروع به جعل و تزویر در مواد ۵۲۵ الی ۵۴۲ مورد تصریح قرار گرفته است.

۲ - کلاهبرداری :

برخی از حقوق‌دانان کلاهبرداری را عبارت از "تحصیل مال دیگری با توسل به وسایل متقلبانه" معرفی کرده‌اند (گلدوزیان، ۱۳۶۸: ۲۱۷).

ماده یک قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری درباره جرم و مجازات کلاهبرداری اعلام می‌دارد:

"هر کس از راه حیله و تقلب مردم را به وجود شرکتهای یا تجارتخانه‌ها یا کارخانه‌ها یا موسسات موهوم یا به داشتن اموال و اختیارات واهی فریب دهد یا به امور غیر واقع امیدوار نماید یا از حوادث و پیش آمدهای غیر واقع بترساند و یا اسم و یا عنوان مجعول اختیار کند و به یکی از وسایل مذکور و یا وسایل تقلبی دیگر وجوه و یا اموال یا اسناد یا حوالجات یا قبوض یا مفاصا حساب و امثال آنها تحصیل کرده و از این راه مال دیگری را ببرد کلاهبردار محسوب و علاوه بر رد اصل مال به صاحبش، به حبس از یک تا ۷ سال و پرداخت جزای نقدی معادل مالی که اخذ کرده است محکوم می‌شود".

۳ - تحصیل مال نامشروع :

بخشی از ماده ۲ قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری درباره جرم و مجازات تحصیل مال نامشروع اشعار می‌دارد:

"هر کس بنحوی از انحاء و یا بطور کلی مالی یا وجهی تحصیل کند که طریق تحصیل آن فاقد مشروعیت قانونی بوده است مجرم محسوب و علاوه بر رد اصل مال به مجازات سه ماه تا دو سال حبس و یا جریمه نقدی معادل دو برابر مال بدست آمده محکوم خواهد شد."

۴ - تصرف غیر قانونی:

"در اصطلاح تصرف غیر قانونی عبارت است از تصرف بدون مجوز قانونی امضاء اموال دولت (یا اموالی که متعلق به افراد و اشخاص است و دولت به امانت آنها را نگه می‌دارد) در اموال منقولی که امین در نگهداری آنها هستند" (جعفری لنگرودی، ۱۳۷۲: ۱۵۶).

در ماده ۵۹۸ قانون مجازات اسلامی نیز درباره تصرف غیر قانونی آمده است:

"هر یک از کارمندان و کارکنان ادارات و سازمان‌ها یا شوراها و یا شهرداری‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و یا وابسته به دولت و یانهادهای انقلابی و بنیادها و مؤسساتی که زیر نظر ولی فقیه اداره می‌شوند و دیوان محاسبات و مؤسساتی که به کمک مستمر دولت اداره می‌شوند و یادارندگان پایه قضایی و به طور کلی اعضا و کارکنان قوای سه گانه و همچنین نیروهای مسلح و مأمورین به خدمات عمومی اعم از رسمی و غیر رسمی وجوه نقدی یا مطالبات یا حوالجات یا سهام و سایر اسناد و اوراق بهادار یا سایر اموال متعلق به هر یک از سازمان‌ها و مؤسسات فوق‌الذکر یا اشخاصی که برحسب وظیفه به آنها سپرده شده است را مورد استفاده غیر مجاز قرار دهد بدون آن که قصد تملک آنها را به نفع خود یا دیگری داشته باشد، متصرف غیر قانونی محسوب و علاوه بر جبران خسارات وارده و پرداخت اجرت‌المثل به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم می‌شود و در صورتی که منتفع شده باشد علاوه بر مجازات مذکور به جزای نقدی معادل مبلغ انتفاعی محکوم خواهد شد و همچنین است در صورتی که به علت اهمال یا تفریط موجب تضییع اموال و وجوه دولتی گردد و یا آن را به مصارفی برساند که در قانون اعتباری برای آن منظور نشده یا در غیر مورد معین یا زائد بر اعتبار مصرف نموده باشد."

۵- سرقت:

ماده ۲۶۷ قانون جدید مجازات اسلامی جرم سرقت را به "ربودن مال متعلق به غیر" تعریف کرده و در مواد ۲۶۸ تا ۲۷۸ مجازات سرقت را بیان می‌دارد.

۶- خیانت در امانت:

ماده ۶۷۴ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ مجلس شورای اسلامی به موضوع خیانت در امانت و مجازات آن پرداخته و اشعار می‌دارد:

"هر کس از سفید مهر یا سفید امضایی که به او سپرده شده است یا به هر طریق به دست آورده سوء استفاده نماید به یک تا سه سال حبس محکوم خواهد شد"
و در ماده ۶۷۵ نیز اضافه شده است:

"هر گاه اموال منقول یا غیر منقول یا نوشته‌هایی از قبیل سفته و چک و قبض و نظایر آن به عنوان اجاره یا امانت یا رهن یا برای وکالت یا هر کار با اجرت یا بی اجرت به کسی داده شده و بنا بر این بوده است که اشیاء مذکور مسترد شود یا به مصرف معینی برسد و شخصی که آن اشیاء نزد او بوده آن‌ها را به ضرر مالکین یا متصرفین آن‌ها استعمال یا تصاحب یا تلف یا مفقود نماید به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد".

۷- معاونت در جرم:

"در اصطلاح حقوقی معاون در جرم، کسی است که به قصد تسهیل وقوع جرم بی آنکه مستقیماً در انجام عملیات اجرائی جرم دخالت کند، مباشر اصلی را در ارتکاب جرم یاری می‌کند... بنا بر این معاون کسی است که با علم و عمد، مجرم را قبل از ارتکاب یا مقارن ارتکاب جرم به یکی از طرق مختلف مساعدت و یاری نماید به شرط اینکه در عملیات مادی جرم شرکت نداشته باشد" (ساریخانی، ۱۳۸۵: ۱۳۷).

در ماده ۱۲۶ "قانون مجازات اسلامی" مصوب ۱۳۹۲ آمده است:

اشخاص زیر معاون جرم محسوب میشوند:

الف- هر کس، دیگری را ترغیب، تهدید، تطمیع، یا تحریک به ارتکاب جرم کند یا با دسیسه یا فریب یا سوء استفاده از قدرت، موجب وقوع جرم گردد.

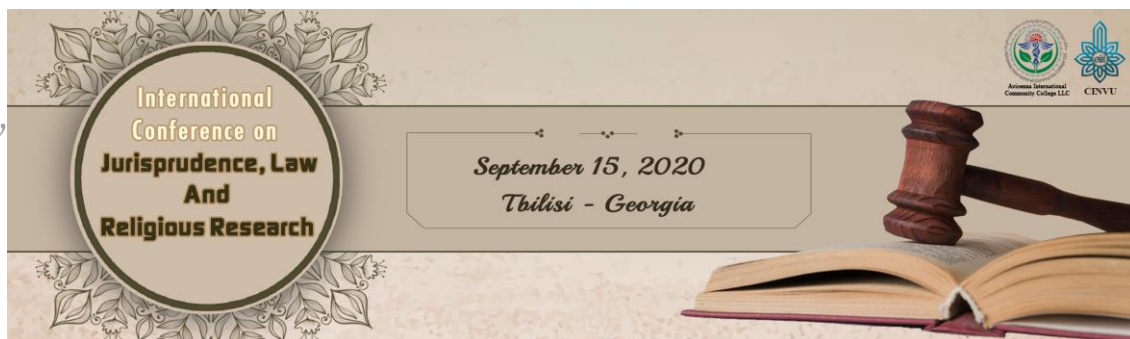
ب- هر کس وسایل ارتکاب جرم را بسازد یا تهیه کند یا طریق ارتکاب جرم را به مرتکب ارائه دهد.

پ- هر کس وقوع جرم را تسهیل کند".

و در ماده ۱۲۷ به انواع مجازات معاونت در جرم پرداخت شده است.

تذکر: بر اساس "قانون مجازات اسلامی" مصوب ۱۳۹۲ رد مال تحصیل شده در اثر جرم لازم است. ماده ۲۱۴ این قانون اشعار می‌دارد:

"مجرم باید مالی را که در اثر ارتکاب جرم تحصیل کرده است، اگر موجود باشد عین آن را و اگر موجود نباشد مثل آن را و در صورت عدم امکان رد مثل، قیمت آن را به صاحبش رد کند و از عهده خسارات وارده نیز برآید. هر گاه از حیث جزائی و جهی برعهده مجرم تعلق گیرد، استرداد اموال یا تأدیه خسارت مدعیان خصوصی بر آن مقدم است".

انواع جرائم مرتبط با کارت اعتباری و مجازات آنها

الف - جرائم دارنده کارت اعتباری و مجازات آنها

- ۱- اعلام مشخصات غیر واقعی به صادرکننده و ارائه کارت شناسایی جعلی یا متعلق به غیر، و دریافت کارت اعتباری و استفاده از آن.
 - ۲- ارائه اطلاعات غلط به صادرکننده درباره میزان درآمد با تسلیم احکام حقوقی جعلی و ادعای توانایی مالی در بازپرداخت وجوه کارت، با هدف دریافت کارت اعتباری و استفاده از آن.
 - ۳- فریب دادن صادرکننده با ارائه تضمین‌ها و وثائقی که در جای دیگر نیز ارائه شده و در گرو آنجاست، و یا ارائه وثائقی که با تباری کارشناسان ارزیاب، بیشتر از ارزش واقعی آنها قیمت گذاری شده است، با هدف دریافت کارت اعتباری سطح بالا و استفاده از آن.
 - ۴- ارائه نشانی کذب و غیرواقعی با هدف فرار از تعقیب و مجازات قضایی در صورت استفاده از وجوه کارت.
 - ۵- استفاده از کارت اعتباری بعد از ابطال یا انقضاء تاریخ آن با ایجاد تغییراتی در مکانیزم کارت که به سوءاستفاده از کارت و کلاهبرداری از پذیرنده انجامد.
 - ۶- تباری با کارکنان بانک برای اعطای اعتبار در قالب کارت بدون داشتن شرایط لازم
 - ۷- تباری با مراکز اعتبارسنجی یا کارکنان بانک‌های دیگر برای عدم اعلام سوابق سوء بانکی متقاضی تا موجب محرومیت او از دریافت کارت نگردد.
- * جرائم بندهای ۱ - ۷ مصداق "تحصیل مال از طرق نامشروع" بوده و مشمول ماده ۲ "قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری" مصوب ۱۳۶۷ بوده و مرتکب آن به مجازات تصریح شده در قانون (رد اصل مال بعلاوه مجازات سه ماه تا دو سال حبس و یا جریمه نقدی معادل دو برابر مال بدست آمده) محکوم خواهد شد.
- ۸- دست کاری در مکانیزم کارت یا کارت‌خوان برای برداشت یا خرید بیش از حد مجاز
- * این جرم مصداق ماده ۹ "قانون جرائم رایانه‌ای" مصوب ۱۳۸۸ بوده و مرتکب آن به مجازات تصریح شده در قانون (حبس از شش ماه تا دو سال یا جزای نقدی از ده تا چهل میلیون ریال یا هر دو مجازات) محکوم خواهد شد.
- ۹- شناسایی حفره‌های امنیتی شبکه کارت‌ها و سوءاستفاده از آن برای برداشت یا خرید بیش از حد مجاز
- * این جرم مصداق ماده ۱۳ "قانون جرائم رایانه‌ای" مصوب ۱۳۸۸ بوده و مرتکب آن به مجازات تصریح شده در قانون (علاوه بر رد مال به صاحب آن به حبس از یک تا پنج سال یا جزای نقدی از بیست تا یکصد میلیون ریال یا هر دو مجازات) محکوم خواهد شد.

۱۰- خرید کالاها و خدمات غیر مجاز شرعی (مانند مشروب) با کارت اعتباری
 * این جرم مصداق ماده ۱۷۵ "قانون مجازات اسلامی" مصوب ۱۳۷۵ بوده و مرتکب آن به مجازات تصریح شده در قانون (۶ ماه تا ۲ سال حبس) محکوم خواهد شد.

ب - جرائم پذیرنده کارت اعتباری و مجازات آنها

- ۱- دریافت وجه از دارنده کارت به خاطر قبول کارت اعتباری در معامله
 - ۲- فروش کالا و خدمات به قیمت بالاتر از نرخ رسمی بازار و بیشتر از نرخ فروش نقدی به دارنده کارت
 - ۳- دریافت معادل کارمزد پرداختی به بانک صادر کننده از دارنده کارت
 - ۴- پذیرش و معامله با کارت‌های تاریخ گذشته، مفقودی و...، و تنظیم فاکتور با تاریخ‌های قبل از مفقودی و انقضای تاریخ کارت‌ها
 - ۵- سوءاستفاده از خریداران خارجی که زبان نوشتاری فاکتور را بلد نیستند و درج قیمت‌های گزاف در فاکتور و اخذ امضای آنها
 - ۶- عدم تکمیل مشخصات فاکتور مخصوصاً مبلغ معامله، و درج مبلغ بالاتر پس از ترک خریدار
 - ۷- اخذ امضاء دارنده کارت علاوه بر فاکتور اصلی بر فاکتورهای اضافی و درج مبلغ دلخواه در آنها در قبال کالاها و خدمات ارائه نشده و غیر واقعی
- * جرائم بندهای ۱ - ۷ مصداق "تحصیل مال از طریق نامشروع" و مشمول ماده ۲ "قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری" مصوب ۱۳۶۷ بوده و مرتکبان آن به مجازات تصریح شده در قانون (رد اصل مال بعلاوه مجازات سه ماه تا دو سال حبس و یا جریمه نقدی معادل دو برابر مال بدست آمده) محکوم خواهند شد.
- ۸- قبول کارت‌های جعلی و دست‌کاری کارت‌خوان و برنامه‌های رایانه جهت جلوگیری از کشف جعلی بودن کارت
- ضمناً بند ۲ مصداق "گرانفروشی" و مشمول ماده ۵ "قانون تشدید مجازات گرانفروشان" مصوب ۱۳۶۷ (با مجازات دو تا بیست برابر قیمت کالا و خدمات و لغو پروانه)، و بندهای ۶ و ۷ مصداق "خیانت در امانت" و مشمول ماده ۶۰۸ "قانون مجازات اسلامی" مصوب ۱۳۷۵ نیز بوده و مرتکبان آنها به مجازات مصرح در قانون (شش ماه تا سه سال حبس) محکوم خواهند شد.
- ۹- قبول کارت‌های جعلی و دست‌کاری کارت‌خوان و برنامه‌های رایانه جهت جلوگیری از کشف جعلی بودن کارت
- * این جرم مصداق ماده ۹ "قانون جرائم رایانه‌ای" مصوب ۱۳۸۸ (با مجازات حبس از شش ماه تا دو سال یا جزای نقدی از ده تا چهل میلیون ریال یا هر دو مجازات) و نیز مواد ۵۳۵ و ۵۳۶ "قانون مجازات اسلامی" مصوب

۱۳۷۵ بوده و مرتکب آن به مجازات تصریح شده در قانون (شش ماه تا سه سال حبس یا سه تا هیجده میلیون ریال جزای نقدی) محکوم خواهد شد.

۹- قراردادادن اطلاعات مشتریان و کارت‌های اعتباری آن‌ها در اختیار جاعلان و کلاهبرداران در قبال گرفتن سهمی از سوءاستفاده آنان

* این جرم مصداق "معاونت جرم" و مشمول ماده ۱۲۷ "قانون مجازات اسلامی" مصوب ۱۳۹۲ (تعزیر تا دو درجه پایین‌تر از مجازات جرم ارتكابی بعلاوه جزای نقدی از ده تا سیصد و شصت میلیون ریال) و نیز مشمول ماده ۲۵ "قانون جرائم رایانه‌ای" مصوب ۱۳۸۸ بوده و مرتکب آن به مجازات تصریح شده در قانون (حبس از نود و یک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج تا بیست میلیون ریال یا هر دو مجازات) محکوم خواهد شد.

ج - جرائم کارکنان بانک صادر کننده کارت اعتباری و مجازات آنها

- ۱- صدور کارت اعتباری با مشخصات جعلی و غیر واقعی
- ۲- اجازه خرید و برداشت غیر مجاز از کارت اعتباری با دست کاری در شبکه کارت‌ها
- ۳- اجازه استفاده از کارت اعتباری بعد از انقضای تاریخ آن با دست کاری در شبکه کارت‌ها
- ۴- کوتاهی در گرفتن تضمینها و وثائق معتبر از متقاضی کارت اعتباری و قبول وثائقی که با تبانی متقاضی کارت با کارشناسان ارزیاب، بیشتر از ارزش واقعی آن‌ها قیمت گذاری شده‌اند.
- ۵- قبول فاکتور معاملات صوری پذیرندگان با کارت‌های جعلی، فاقد اعتبار و یا حتی بدون وجود کارت، و پرداخت وجه آن به حساب پذیرندگان بعد از تبانی با آنها
- * جرائم بندهای ۱ - ۵ مصداق "معاونت جرم" و مشمول ماده ۱۲۶ "قانون مجازات اسلامی" مصوب ۱۳۹۲ بوده و مرتکبان به مجازات تصریح شده در ماده ۱۲۷ (تعزیر تا دو درجه پایین‌تر از مجازات جرم ارتكابی بعلاوه جزای نقدی از ده تا سیصد و شصت میلیون ریال) محکوم خواهند شد. علاوه بر آن بند ۱ مشمول ماده ۵۳۲ و بندهای ۲ و ۶ مشمول ماده ۵۳۴ "قانون مجازات اسلامی" مصوب ۱۳۷۵ نیز بوده و مرتکبان آنها به مجازات مصرح در قانون (یک تا پنج سال حبس یا شش تا سی میلیون ریال جزای نقدی) محکوم خواهند شد.
- ۶- پرداخت مبالغی بیش از وجه فاکتور معامله به حساب پذیرنده کارت اعتباری بعد از تبانی با وی
- * این جرم مصداق "تصرف غیر قانونی" و مشمول ماده ۵۹۸ "قانون مجازات اسلامی" مصوب ۱۳۷۵ بوده و مرتکب آن به مجازات تصریح شده در قانون (در صورت عدم انتفاع، جبران خسارت وارده و پرداخت اجرت المثل و شلاق تا هفتاد و چهار ضربه، و در صورت انتفاع، مجازات مذکور بعلاوه جزای نقدی معادل مبلغ انتفاعی) محکوم خواهد شد.

۷- اعلام مشخصات کارت‌های اعتباری و دارندگان آن‌ها به اشخاص غیرذی‌صلاح جهت شبیه‌سازی یا جعل کارت با اغراض شخصی

* این جرم مصداق ماده ۲۵ "قانون جرائم رایانه‌ای" مصوب ۱۳۸۸ بوده و مرتکب آن به مجازات تصریح شده در قانون (حبس از نود و یک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج تا بیست میلیون ریال یا هر دو مجازات) محکوم خواهد شد.

۸ - کوتاهی در اخذ استعلام‌های مورد نیاز از میزان درآمد، میزان دارایی و حسن شهرت و سابقه فرد در بازپرداخت تسهیلات بانکی و ...

* این جرم مصداق تخلف اداری بوده و مشمول برخوردهای انضباطی خواهد شد.

د - جرائم افراد غیر مرتبط با عناصر اصلی کارت اعتباری و مجازات آنها

سوء استفاده توسط افراد غریبه معمولاً به ۳ شکل واقع می‌شود که عبارتند از:

الف- جعل کارت که بر دو نوع است:

- ۱- جعل کلی کارت: کارت جدیدی همانند کارت اصلی با همه مشخصات آن ساخته و مورد استفاده قرار گیرد.
- ۲- جعل جزئی کارت: کارتی با مشخصات هویتی جعلی اما با تصویر و امضای جاعل ساخته و مورد استفاده قرار گیرد.

* جرائم بندهای ۱ و ۲ مصداق "جعل و تزویر" و مشمول ماده ۵۲۳ "قانون مجازات اسلامی" مصوب ۱۳۷۵ بوده و مرتکب آن به مجازات تصریح شده در ماده ۵۲۶ آن قانون (چنانچه مفسد و محارب شناخته نشود به حبس از پنج تا بیست سال) محکوم خواهد شد.

ب - سرقت کارت که بر دو قسم است:

- ۱- سرقت کارت از صاحب اصلی، و استفاده از آن قبل از اعلام سرقت به صادر کننده توسط مالک کارت
- ۲- سرقت کارت و رموز آن در جریان تحویل توسط مأمور بانک یا پیک، و یا در چرخه پست از محل ارسال توسط بانک تا رسیدن به مقصد، و سپس استفاده از آن در خودپردازها یا کارت‌خوان‌های پذیرندگان با جعل هویت

* جرائم بندهای ۱ و ۲ مصداق "سرقت" و مشمول تعریف آن در ماده ۲۶۷ "قانون مجازات اسلامی" مصوب ۱۳۹۲ بوده و مرتکبین آن به مجازات تصریح شده در مواد ۶۵۷ و ۶۶۷ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ (یک

تا پنج سال حبس و شلاق تا هفتاد و چهار ضربه بعلاوه رد مال مسروقه و جبران خسارت وارده) محکوم خواهند شد.

ج - سوءاستفاده در فضای مجازی و اینترنت که عمدتاً به سه شکل صورت می‌گیرد:

۱- هک کردن رایانه‌های مرکزی بانک‌های صادرکننده کارت اعتباری برای سرقت اطلاعات کارت‌ها و استفاده از آن در خریدهای اینترنتی و جعل و...

* این جرم مصداق ماده ۱ "قانون جرائم رایانه‌ای" مصوب ۱۳۸۸ بوده و مرتکب آن به مجازات تصریح شده در قانون (حبس از نود و یک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج تا بیست میلیون ریال یا هر دو مجازات) محکوم خواهد شد.

۲- دستیابی به شماره کارت، رمز دوم (رمز خرید اینترنتی) و شماره CVV2 و تاریخ انقضاء کارت به طرق مختلف در فضای فیزیکی یا مجازی (مثلاً از طریق ایمیل یا نصب مخفیانه نرم‌افزار) و استفاده از آن در خریدهای اینترنتی و...

* این جرم مصداق ماده ۱۲ "قانون جرائم رایانه‌ای" مصوب ۱۳۸۸ بوده و مرتکب آن به مجازات تصریح شده در قانون (جزای نقدی از یک تا بیست میلیون ریال) محکوم خواهد شد.

۳- ایجاد صفحه‌ای مشابه صفحه اصلی فروشگاه‌های اینترنتی و بانک‌ها در فضای مجازی با هدف ورود کاربران اصلی و سرقت اطلاعات کارت‌های آن‌ها و سوءاستفاده از آن در خریدهای اینترنتی و جعل و...

* این جرم مصداق ماده ۲۵ "قانون جرائم رایانه‌ای" مصوب ۱۳۸۸ (با مجازات حبس از نود و یک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج تا بیست میلیون ریال یا هر دو مجازات) و نیز مشمول ماده ۱ "قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری" مصوب ۱۳۶۷ بوده و مرتکب آن به مجازات تصریح شده در قانون (رد اصل مال به صاحبش بعلاوه حبس از یک تا ۷ سال و پرداخت جزای نقدی معادل مالی که اخذ کرده) محکوم خواهد شد.

منابع فارسی:

[۱] جعفری لنگرودی، محمد جعفر. (۱۳۷۲). **ترمینولوژی حقوق**. چاپ ششم، تهران، انتشارات گنج دانش

[۲] رشتی، شهرام. (۱۳۹۱). **آگاهی از تقلب در کارت‌های اعتباری**. تهران، انتشارات افراز

[۳] ساریخانی، عادل. (۱۳۸۵). **حقوق جزای عمومی اسلام**. چاپ سوم، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور

[۴] قانون تشدید مجازات مرتکبان و گرانفروشان، (۱۳۶۷)

[۵] قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری، (۱۳۶۷)

[۶] قانون جرائم رایانه‌ای، (۱۳۸۸)

[۷] قانون مجازات اسلامی، (۱۳۷۵)

[۸] قانون مجازات اسلامی، (۱۳۹۲)

[۹] گلدوزیان، ایرج. (۱۳۶۸)، **حقوق جزای اختصاصی**. تهران، جهاد دانشگاهی

منابع عربی:

[۱] ابن منظور، محمد بن مکرم. (۱۴۱۴ق). **لسان العرب**. چاپ سوم، دار الفکر للطباعة و النشر و التوزیع - دار

صادر، بیروت، جلد دوازدهم

[۲] جوهری، اسماعیل. (۱۴۱۰ق). **الصاحح - تاج اللغة و صحاح العربیة**. چاپ اول، بیروت، دار العلم

للملایین، جلد پنجم